

1997

/DAFT PUNK

HÚSZ ÉVE A POPZENE.

DANCE ÉS ROCK NÁSZTÁNCA.

ELSŐ RÁNÉZÉSRE NEM VOLT TÚL JÓ ÉV: A BRITPOP MÁMOROSAN KIMÚLT, A KÉT RAPVEZÉR HALÁLÁVAL A HIPHOP ELŐSZÖR TORPANT MEG, A POSZTGRUNGE MEG SZÓRA SEM ÉRDEMES. DE HAJOLJUNK KÖZELEBB: ELKÉPESZTŐEN SOK ERŐS ALBUM SZÜLETETT, A BURJÁNZÓ TÁNCZENE TÖBBFRONTOS CSATÁT NYERT ÉS NÁSZRA KELT A ROCKKAL. 1997 POPZENEI KERESZTMETSZETE, HÚSZÉVES RÁLÁTÁSBÓL.

DÖMÖTÖR ENDRÉ.

MAINSTREAM POP

1997 korszakhatár volt az évtizedben – britpop helyett dancerock lett, elkezdődött a szuperstár dj-k kora és Notorious B.I.G. erőszakos halála egy picit a hiphopot is leültette –, ezzel együtt pedig a zeneipar is megtorpant kissé: a cd-korszakban először csökkentek az előző évihez viszonyított eladások. Az adatok még így is fényesek és az iparág a következő években ért csak a csúcusra, tehát nem volt ez krónikus betegség, de a 2000 körül jelentkező nagyobb problémák tüneti szinten már jellemezték az évet. Az mp3 népszerűsége

a korabeli internetesség sokszorosával emelkedett a számítógép-használók körében, az írható cd-k ára drasztikusan visszaesett és ezzel párhuzamosan meglódult a forgalmuk (piacra lépett a Maxell, a TDK és a Memorex is ebben a formátumban), sőt megjelent az újraírható cd is. Na meg a japán SaeHan Information Systems kifejlesztette az első mp3-lejátszót, ami ugye majd a következő években bolygatja meg radikálisan a zene világát.

A slágerlistákon ez az év a gyászdaloké volt, Puff Daddy Police-feldolgozása Notorious B.I.G.,

Elton John önfeldolgozása Diana hercegnő előtt tisztelettel, és ha hozzávesszük, hogy decemberben még megjelent Celine Dion *Titanic*-kal elhíresült *My Heart Will Go On* című nyálballadája, akkor 97-et akár a szípgógás évének is nevezhetjük. Pedig a Spice Girls éve volt, hiszen a lánybanda 1996-os angliai, európai berobbanása után tökéletes tervezéssel hódította meg Amerikát is, majd jöttek az újabb No. 1-ok, rekordok, tévéshow, mozifilm, nagyon sikeres második album, csak aztán a lányok a nagy pörgésben – girl power, Cool Britannia – novemberben kirúgták Simon Fuller

Az év első napján meghal a legjobb alig ismert dalszerző, Townes Van Zandt

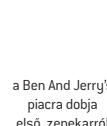
Madonna Golden Globe-ot nyer az *Evita* filmszerepéért

megjelenik a nagyhatású első Daft Punk-album

első helyen debütál a Spice Girls *Wannabe*-je az USA-ban, ők az első brit lányzenekar, akiknek ez sikerül

a Ben & Jerry's piacra dobja első, zenekarról elnevezett jégkrém típusát: a Phish és a Phish Food

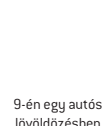
Suge Knight, a Death Row kiadó feje börtönbe kerül

a Spice Girls az első zenekar a brit lista történetében, amelynek összejön négy egymást követő No.1

Paul McCartneyt lovaggá ütik

9-én egy autós lövöldözésben agyonlövik a legnagyobb rap sztárt, Notorious B.I.G.-t

25-én megjelenik Notorious B.I.G. posztumusz albuma, a *Life After Death*

JANUÁR JANUÁR JANUÁR JANUÁR FEBRUÁR FEBRUÁR FEBRUÁR MÁRCIUS MÁRCIUS MÁRCIUS MÁRCIUS

menedzsert és ezzel meg is akasztották karrierjüket (Fuller viszont megcsinálta a *Pop Idol* tévéshow-t és még sikeresebb lett). Nyomukban persze gombamód szaporodni kezdtek a lányegyüttesek, de közben újra divatja lett a fiúhordáknak is (enter Westlife), a Backstreet Boys saját menedzserétől megkapta riválisnak az NSYNC-et, a svéd Denniz Pop és Max Martin pedig ontani kezdte a slágereket – nem csak nekik. A Hanson is fiúbanda volt, sőt testvérezenekar is, gigaslágerük (*MMMBop*) a Jackson 5-öt idézte, azonban az uralkodó trend Amerikában még mindig a kiüresedett, szenvelgős r&b volt – nem véletlen, hogy megjelent ellenpólusaként a neosoul (helló, Erykah Badu) és kínjukban Missy Elliotték is letették a futurisztikus lüktetésű r&b alapjait.

A rockzene grunge utáni jó évei lassan véget értek, bár ekkor még szólt gitározene a rádióban, igaz, abban már egyre kevesebb köszönet volt (Third Eye Blind, Marcy Playground, Sugar Ray, Savage Garden). Angliában az Oasis és a Verve révén még úgy tűnt, hogy tombol a britpop (a népek vették is lemezeiket), pedig az már csak az éra hajnali pezsgőolcsós, utolsó csíkot szippantó mámorra volt. Ami viszont nagyon is jelen időt jelentett, az a nagy sztárok dance-szel flörtölő trendje. David Bowie szinte drum and bass-lemezt adott ki, a U2 szinte átment elektronikusba, a Depeche Mode pedig folytatta a műfaji határok elmosását és minden második rockzenekar rádöbbsent, hogy jobb a megszólalás, ha szekvenszerekkel segítenek rá a hangképre. Akkor modernnek hatott, naná, hogy gyorsan elavult lett, mint minden eltűzött divatstílus. Mi volt még? A világszene szintet lépett a Buena Vista Social Club sikerével, az europop még mindig tar-

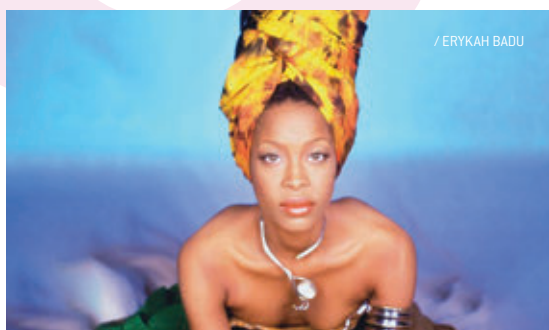

totta magát (Aqua), a trance lett a tánczenei mainstream (Sash!), az elektronikus alapú groove a gitáros popzenében is megjelent (Texas), a Chumbawamba pedig a portörténet egyik legfurább gigaslágerében mindenkiel tudatta, hogy az anarchopunkokat bizony soha nem lehet kiűzni.

BRIT GITÁRZENE ÉS AMERIKAI INDIE

Szóval a britpop. A nagy masirozás utolsó éve ez, de már sokkal inkább az átalakulásé. Mivel soha nem volt egységes zenei stílus, sokkal inkább mozgalom és korfiling, ezért a kimúlása sem egyértelmű minták szerint zajlott. Az Oasis a hatalmas sikerek miatt túlnötte magát és ugyan harmadik lemeze (*Be Here Now*) pont e miatt a várakozás miatt lehetett minden idők leggyorsabban fogyó albuma Nagy-Britanniában, de a második héten már rádöbbsentek a zenevásárlók, hogy túlföztek Gallagherék. A The Verve meg inkább volt shoegaze és spacerockzenekar, mint britpop, aktuális LP-jük (*Urban Hymns*) is sokszínű, de a *Bitter Sweet Symphony* húzása az év meglepetéssikerévé tette a korongot. Más kérdés, hogy a dalban használt hangminta miatt bukták a kislemez teljes bevételét – tényleg keserűes lett a popszimfónia. A Verve sokkal inkább a Spiritualizeddal volt rokon, még tán versengtek is korábban a spacerock-színtéren – a front-

emberek meg biztosan versengtek egy nő miatt, hiszen a Spiritualized billentyűse, Kate Radley előbb zenekara énekes-gitárosával járt, majd váratlanul hozzáment Richard Ashcroft-hoz. A Spiritualized egy szerelmi bánatban úszó csodalemezzel reagált (úgy, hogy Radley ekkor még mindig tag maradt!), ami ugyanazon a napon jelent meg, mint a Radiohead visszatérése. Ők aztán végképp soha nem voltak a ladkultúra része, de az *OK Computer* rockot szintén elektronikával házasító megszólalása már bőven a kétezres évek felé mutatott. De a nagy britpopgyüttesek közül a Blur is új utakra lépett, az amerikai lofi és némileg a posztrock hatása alatt készítették zsánergyilkos lemezt. Amit ekkor még megpróbáltak britpopként eladni, az vagy más volt (Mansun, Travis), vagy már kicsit sem eredeti (Geneva, Embrace, Strangelove), oké a Supergrass még másodjára is szuper volt. Akárcsak a walesiek (Super Furry Animals, Gorky's Zygotic Mynci) vagy a kamarapoposok (Tindersticks, The Divine Comedy, My Life Story). A nagy öregek közül megbízható maradt a Teenage Fanclub; a James és a Charlatans pedig egyre grúvosabb lett, de például a Stereolab is teljesen behódolt a tánczenének, a Cornershop pedig egy Fatboy Slim remixszel ment be a bigbeaterdőbe. A posztrock tovább bontakozott (Mogwai,

feloszlik a Soundgarden: „felfált minket a zeneipar”

a Hanson kiadja az *MMMBop*-ot, minden idők egyik legsikeresebb debütálslemezt (27 országban No. 1)

autóbalesetben meghal a szépreményű Brainiac frontembere, a zenekar feloszlik

vízbe fullad Jeff Buckley, kora legnagyobb dalszerző-előadó ígérete

megjelenik a nagyon várt Wu-Tang Clan-visszatérés, a *Wu-Tang Forever*

kijön a Faith No More *Album Of The Year* című lemeze – nem lesz az év albuma...

megjelenik az *OK Computer* – az lesz az év albuma

jubilál a világ legrégebb óta működő jelentős jazz-eseménye: megrendezik az 50. jazzfesztivált Nizzában

58 évesen meghal Fela Kuti, az afrobeat úttörője

Garth Brooks countryszár közel egymillió embernek játszik a Central Parkban

ÁPRILIS

ÁPRILIS

MÁJUS

MÁJUS

JÚNIUS

JÚNIUS

JÚNIUS

JÚLIUS

AUGUSZTUS

AUGUSZTUS

Godspeed You! Black Emperor), a folk-dub-popos Beta Band meg egy EP-vel bemutatkozott. A dalszerző-előadók mezőnye elvesztette nagy tehetségét (Jeff Buckley a Mississippit egyik csatornájába fulladt), de attól még sűrű volt a mezőny: Elliott Smith, Nick Cave, Finley Quaye, Smog, Ron Sexsmith, Ben Harper mind erős albumokkal jelentkeztek. A nagy öregek közül meg Bob Dylan és Robert Wyatt tért vissza dicsőségesen. Az amerikai indie rock (The Flaming Lips, Grandaddy, Sleater-Kinney, Yo La Tengo, Modest Mouse, Pavement, Built To Spill, Guided By Voices) túlnőtt a posztgrunge és a numetal nyomasztó árnyékán és még a korábban csak ígéretes Foo Fighters is nagy lépést tett afelé, hogy a következő évek meghatározó arénarockzenekara legyen. A korszaklemez viszont a kanadai Bran Van 3000 kapta el a legjobban hiphopos, elektronikus dancerock mixzenéjével.

HIPHOP

A hiphop 2Pac 1996-os halála után Notorious B.I.G. márciusi megölésétől volt hangos. Pontosabban amiatt halkult el. A keleti part-nyugati part rivalizálás és a mögötte álló kiadói szájkarate [a Bad Boy New Yorkban, a Death Row Los Angeles-ben] a korszak két legnagyobb sztárjának halálával ért véget és sokan a kiadófőnököket sejtették a gyilkosságok

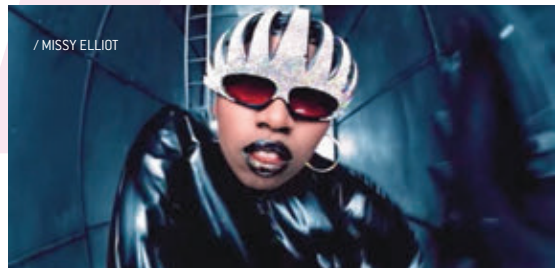
hátterében. A Death Row-t vezető Suge Knight amúgy 1997 februárjában börtönbe is került (más ügy miatt, de őt gyanúsították mindkét rapper megölésével), a Bad Boy vezető Puff Daddy viszont győztesen jött ki mindebből, hiszen egyrészt nagyot kaszált Notorious B.I.G. halála után két héttel megjelent második lemezén (aminek amúgy is Élet a halál után lett volna a címe), másrészt hamar emlékdalt adott ki Biggie tiszteletére, és gyorsan érkező – borzasztó gyenge – saját debütlemeze is az év sikeralbumai közé kúszott.

A dráma határozottan megakasztotta egy időre a műfaj fejlődését (a kommersz rapperek talán azt gondolták, hogy nincs kedvük következőnek meghalni), még a nagyon várt Wu-Tang Clan-visszatérés se szólt akkorát, mint várni lehetett volna és Nas The Firm szupergrupja is a semmibe puffantott. Azért akadt a mainstreamben is érzékelhető újítás: Missy Elliott (és Timbaland) r&b-s hiphopja abszolút jövő idejűnek hatott, Camp Lo pedig a jazzes-soulous hiphopnak adott vérfrissítő löketet bemutatkozásával. A föld alatt megindult az alternatív vagy inkább már indie-nek nevezett hiphop-ág sarjadása, a Company Flow keleten, a Jurassic 5 nyugaton, Common és a Slum Village pedig északon készített klasszis kiadványokat, délen meg a két suttyó kiadó, a No Limit (Master P

kiadóvezető LP-jével és Mystikallal) és a Cash Money (itt meg B.G., Juvenile, Lil Wayne és szupergrupjuk, a Hot Boy\$ volt a zászlóvivő) látta meg a pillanatban rejlő lehetőséget. A déli műfajmutáció, a miami bass-ból továbbfejlesztett crunk is 1997-ben mászott ki először a sztriptízklubokból – Lil Jon & The East Side Boyz volt az úttörő. A Wu-Tang-ronok Gravediggaz, a Three 6 Mafia és a rapmetálosabb Insane Clown Posse pedig őrizte a horrorcore lángját. Azért év végére a pop rap is kezdett észhez térni, Fresh Prince, azaz a már inkább színészként domborító Maninblack, Will Smith adta ki bemutatkozó szólólemezét karácsony előtt, ami aztán a következő évben nagyon jól fogyott.

ELEKTRONIKUS ZENE

Az elektronikus tánczene 1997-ben végérvényesen beolvadt a popzenei főáramba. Úgy is, mint technikai hatás, úgy is, mint konkrét nász (lásd a dance-rock fúziót és a kötelező táncos remixeket mindenféle stílusú dalhoz, melyek közül Tori Amos Armand Van Heldennel house-osított trekkje Angliában még listavezető is lett februárban). De még önmaga jogán is. A Chemical Brothers No. 1 kis- és nagylemezt, a Prodigy hat hétig listavezető albumot tudott felmutatni. Mindketten a bigbeat dicséretét zengték, előbbi ugye a breakbeat-rock-minden kevercs műfajból indult és 1997-es második albumán már a technótól a pszichedelikus rockig húzta a határokat, utóbbi meg rave-sztárból kapott rá a divatstílusra, amelyet tisztán legjobban a Bentley Rhythm Ace művelt (de a Death In Vegas és a hallgatóival szintén mindenfélét megetető David Holmes is alapműveket alkotott). A Primal Scream rockos múltja miatt nem meglepő módon másodsor is telibe trafálta a dance-rock céltáblát, sőt ők ezt még dubbal is fűszerezték.

meghal Nusrat Fateh Ali Khan, a világezene egyik első nagy sztárja

rekord: közel 700 ezer fogy a harmadik Oasis-lemezből csak Britanniában, csak az első héten

Elton John a Candle In The Windet adja elő Diana hercegnő temetésén, a kislemezből több mint 30 millió fogy: örök rekord

Bob Dylan II. János Pál pápának énekel

meglepetésre Roni Size drum and bass-lemeze, a New Forms nyeri a Mercury Music Prize-t

Bill Berry dobos kiszáll az R.E.M.-ből

Shania Twain kiadja minden idők legkelendőbb countrylemezét, a Come On Over 40 millió körül fogy

Gary Glitter glamrocksztrárt letartóztatják gyerekpornó birtoklása miatt

Michael Hutchence, az INXS frontembere öngyilkosságot követ el

a Spiritualized koncertet ad a világ akkori legmagasabb épületében, a torontói CN Towerben, 400 méter felett

újra eredeti felállásban koncertezik a Black Sabbath

AUGUSZTUS AUGUSZTUS SZEPTEMBER SZEPTEMBER SZEPTEMBER OKTÓBER NOVEMBER NOVEMBER NOVEMBER NOVEMBER DECEMBER

/ CHEMICAL BROTHERS

De a tánczene amúgy is végtelenül virgonc időszakát élte, ezerfelé burjánzott és mindegyik válfaja eleven, izgalmas volt. A drum and bass végképp nagykorú lett azzal, hogy a Roni Size / Reprazent kollektíva – a jazzes *New Form* szal – nyerte az év lemezének járó Mercury-díjat, de Photektől Jonny Len át Squarepusherig mások is kijöttek csúcislemezekkel (a Natural Born Chillers pedig egy jump up-slágerrel szállított: *Rock The Funky Beat*). A szintén már egy ideje lassan lépdelő triphop/downtempo is képes volt megújulni (Portishead, Mono, Attica Blues, Smoke City, Laika, Kid Loco, GusGus, Herbalizer, Amon Tobin, Luke Vibert, Howie B.). A Faze Action, Moodymann, Larry Heard és Romathony a deep house-ban frissített, a Nuyorican Soul a house-os nujazzben, Biosphere, Monolake és Gas a technós ambientben, minimalban, Carl Craig, Luke Slater és Green Velvet a technóban, a Drexciya pedig az electróban – de voltak új hajtások is.

Leginkább persze a francia house-t világhódító státuszba katapultáló slágeres Daft Punk-debütlemeze az egész évből kiemelkedő, amely húzta magával a többieket is (French Touch: Etienne de Crécy, I:Cube). A speed garage, a New York-i house stílust felgyorsító, azt breakbeatekkel és drum and bass-es basszusokkal felütő ellenállhatatlan tánczene pedig 1997 klubhangzása lett (Armand Van Helden-remixei, Double 99, 187 Lockdown, Tuff Jam-mixlemeze), hogy majd UK Garage-ként fejlődjön grime-má és dubsteppé. Persze klubokban a latin house (Basement Jaxx, The Heartists, Bellini), a tribal house (Roy Davies Jr.) és a garage (Ultra Naté, Rosie Gaines, Byron Stingily) is hódított még. A trance pedig progresszíven (BT) és kommerszen (Sash!) is csúcstra járt. De ha már mainstream, akkor még Björk, aki a *Homogenic*-kel és számos jönevű közreműködővel (főleg az LFO-s Mark Bell-lel) megalkotta a kísérleti elektronika széles körben befogadott csúcsteljesítményét. És két jövőbeli kulcsszereplő is beköszönt, a francia kapcsolatot erősítő Air egy EP-vel álmódzatott, a norvég Röyksopp pedig még egy másik projektnév alatt, Those Norwegian-ként táncoltatott.

LEGKELENDŐBB NAGYLEMEZEK (millió db)

TOP 10, USA

01. **Spice Girls:** *Spice* (5,3m)
02. **Jewel:** *Pieces Of You* (4,3m)
03. **Puff Daddy & The Family:** *No Way Out* (3,4m)
04. **Garth Brooks:** *Sevens* (3,3m)
05. **Hanson:** *Middle Of Nowhere* (3,2m)
06. **Notorious B.I.G.:** *Life After Death* (3,3m)
07. **The Wallflowers:** *Bringing Down The Horse* (3,2m)
08. **Celine Dion:** *Falling Into You* (3,0m)
09. **Filmzene:** *Space Jam* (2,9m)
10. **LeAnn Rimes:** *You Light Up My Life* (2,9m)

TOP 10, UK

01. **Oasis:** *Be Here Now* (1,74m)
02. **The Verve:** *Urban Hymns* (1,69m)
03. **Spice Girls:** *Spice* (1,32m)
04. **Spice Girls:** *Spiceworld* (1,3m)
05. **Texas:** *White On Blonde* (1,28m)
06. **The Prodigy:** *The Fat Of The Land* (1,1m)
07. **Celine Dion:** *Let's Talk About Love* (1,09m)
08. **Radiohead:** *Ok Computer* (0,98m)
09. **Eternal:** *Greatest Hits* (0,95m)
10. **Lighthouse Family:** *Ocean Drive* (0,94m)

AZ ÉV MAINSTREAM SLÁGEREI

CIKI TOP 10

- # **Celine Dion:** *My Heart Will Go On*
- # **Elton John:** *Candle In The Wind*
- # **Különböző előadók:** *Perfect Day*
- # **LeAnn Rimes:** *How Do I Live*
- # **Metallica:** *The Unforgiven II*
- # **Puff Daddy And Faith Evans:** *I'll Be Missing You*
- # **Puff Daddy:** *Can't Nobody Hold Me Down*
- # **Shania Twain:** *You're Still The One*
- # **Teletubbies:** *Say „Eh-Oh!”*
- # **Third Eye Blind:** *Semi-Charmed Life*

MENŐ TOP 10

- # **Aqua:** *Barbie Girl*
- # **Blur:** *Song 2*
- # **Cornershop:** *Brimful Of Asha*
- # **Daft Punk:** *Around The World*
- # **Double 99:** *Ripgroove*
- # **Olive:** *You're Not Alone*
- # **Texas:** *Say What You Want*
- # **The Chemical Brothers:** *Block Rockin' Beats*
- # **The Verve:** *Bitter Sweet Symphony*
- # **White Town:** *Your Woman*

2017/NOV/11 | 20H

THOMAS DE POURQUERY & SUPERSONIC

(FR)

Foto: Flavien Piquereau

trafo

